

DREPR

PPU – Project Preparation Unit

Prof. Dr Ivan Gržetić

GSM: +381 64 1600076

Phone: +381 11 3066270

E-mail: grzetic@ptt.yu

REPUBLIKA SRBIJA
MINISTARSTVO NAUKE I ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE
UPRAVA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

I JEDINICA ZA PRIPREMU DREPR PROJEKTA
PRIPREMILI SU PREVOD

Nitratne direktive

Prevod na srpski uradila
Mala Medić, profesionalni prevodilac

Serbia Danube River Enterprise Pollution Reduction Project (DREPR)
Under The World Bank – GEF Investment Fund for Nutrient Reduction in the Black Sea/Danube Basin
and coordination of the Ministry of Science and Environmental Protection – Directorate for Environmental
Protection
– Republic of Serbia

NITRATNA DIREKTIVA

Direktiva Veća br. 91/676/EEC od 12. decembra 1991. godine u vezi s zaštitom voda od zagađenja izazvanog nitritima iz poljoprivrednih izvora

VEĆE EVROPSKIH ZAJEDNICA,

- Imajući u vidu **Sporazum kojim je uspostavljena Evropska ekonomska zajednica**, a konkretno član 130s tog sporazuma,
- Imajući u vidu prijedlog dobijen od Komisije (1),
- Imajući u vidu mišljenje Parlamenta Evrope (2),
- Imajući u vidu mišljenje Komisije za ekonomska i socijalna pitanja (3),
- Po kojem je koncentracija nitrata u nekim oblastima zemalja članica u rastu i već je visoka u poređenju sa standardima predviđenim **Direktivom Veća br. 75/440/EEC** od 16. juna 1975. godine, i koja se odnosi na kvalitet koji se zahteva od površinskih voda koje su namenjene za proizvodnju vode za piće u zemljama članicama (4), uz izmene i dopune predviđene **Direktivom br. 79/869/EEC** (5), i **Direktivom Veća br. 80/778/EEC** od 15. jula 1980. godine u vezi s kvalitetom vode namenjene za ljudsku upotrebu (6), uz izmene i dopune predviđene **Aktom o pristupanju iz 1985. godine**;
- U vezi s čim je **četvrti program akcije Evropske ekonomske zajednice o životnoj sredini** (7) ukazao na to da je namjera Komisije bila da pripremi predlog **Direktive o kontroli i smanjenju stepena zagađenja voda koje je posledica širenja odliva otpada od uzgoja stoke i preteranog stepena korištenja đubriva**;
- U vezi s čim je politika reforme zajedničkih praksi u poljoprivredi predstavljena u sklopu **Zelene knjige Komisije 'Perspektive za zajedničku politiku poljoprivrede'** ukazala na to da, iako je korištenje đubriva koja sadrže azot i stajnjaka neophodno za poljoprivredu Zajednice, preterano korištenje đubriva predstavlja rizik po životnu sredinu, te da je neophodno poduzeti zajedničke mere za kontrolisanje problema koji je posledica intenzivne proizvodnje stoke i da politika poljoprivrede mora da u većoj meri uzme u obzir politiku zaštite životne sredine;
- U vezi s čim **Rezolucija Veća od 28. juna 1988. godine o zaštiti Severnog mora i drugih voda u Zajednici** (8) poziva Komisiju da podnese predloge za mere na nivou Zajednice;
- Pri čemu je osnovni uzrok zagađenja iz različitih izvora koje negativno utiče na vode Zajednice u nitratima iz poljoprivrednih izvora;
- Pri čemu je, dakle, da bi se sačuvalo zdravlje ljudi, kao i živi resursi i akvatički ekosistemi i da bi se zaštitili drugi legitimni načini korištenja voda, neophodno smanjiti stepen zagađenja voda koji je izazvan ili pojačan nitratima iz poljoprivrednih izvora i sprečiti dodatna slična zagađenja; pri čemu je za te namene važno poduzeti mere koje se odnose na čuvanje i đubrenje zemljišta svim jedinstvenim azota i u vezi s određenim praksama upravljanja zemljištem;
- Pri čemu je, pošto takvo zagađenje voda izazvano nitratima u jednoj zemlji članici može da utiče na vode u drugim zemljama članicama, neophodna akcija na nivou Zajednice u skladu s članom 103r;
- Pri čemu, kroz promociju dobre poljoprivredne prakse, zemlje članice mogu obezbediti svim vodama opšti nivo zaštite od zagađenja u budućnosti;
- Pri čemu određene zone, iz kojih dolazi do izlivanja u vode koje su ugrožene zagađenjem od jedinjenja azota, zahtevaju posebnu zaštitu;

- Pri čemu je neophodno da zemlje članice identifikuju ugrožene zone i da usvoje i implementiraju akcijske planove s ciljem smanjenja stepena zagađenosti voda od jedinjenja azota u ugroženim zonama;
- Pri čemu takvi akcijski planovi treba da uključuju mere za ograničavanje đubrenja zemljišta svim đubrivima koja sadrže azot na zemljištu i, konkretno, određivanje konkretnih ograničenja za primenu stajnjaka;
- Pri čemu je neophodno pratiti vode i primenjivati referentne metode merenja jedinjenja azota s ciljem osiguravanja da su mere delotvorne;
- Pri čemu se uzima u obzir da su hidrološke prilike u određenim zemljama članicama takve da bi moglo proći više godina pre nego što mere zaštite dovedu do unapređenja kod kvaliteta voda;
- Pri čemu bi trebalo da se uspostavi Komitet koji bi pružao podršku Komisiji u vezi s pitanjima implementacije ove Direktive i njenog prilagođavanja naučnim i tehničkim dostignućima;
- Pri čemu bi zemlje članice trebalo da usvoje i predstave Komisiji izveštaje o implementaciji ove Direktive;
- Pri čemu bi Komisija trebalo da redovno izveštava o implementaciji ove Direktive u zemljama članicama,

USVOJIO JE SLEDEĆU DIREKTIVU:

Član 1

Ova Direktiva ima sledeći cilj:

- smanjenje stepena zagađenosti voda prouzrokovanog ili povećanog nitratima iz poljoprivrednih izvora i sprečavanje takvog zagađenja u budućnosti.

Član 2

U kontekstu ove Direktive:

- (a) **podzemne vode**: predstavljaju sve vode koje su ispod površine zemlje u oblasti zasićenja i u direktnom kontaktu s zemljištem ili podzemnim slojem zemljišta;
- (b) **slatka voda**: predstavlja vodu koja se skuplja prirodnim putem i koja ima nizak stepen koncentracije soli, što je često prihvatljivo kao izvor povoljan za uzimanje i tretiranje s ciljem proizvodnje vode za piće;
- (c) **jedinjenja azota**: predstavljaju sva jedinjenja koja sadrže azotne supstance osim molekularnog azota u gasovitom stanju;
- (d) **stoka**: predstavlja sve životinje koje se uzgajaju za korištenje ili ostvarivanje dobiti;
- (e) **đubrivo**: predstavlja svaku supstancu koja sadrži jedinjenje azota ili jedinjenja azota koja se koriste na zemljištu s ciljem unapređenja rasta vegetacije; može da uključuje stajnjak, ostatke iz ribnjaka i kanalizacioni mulj;
- (f) **hemijsko đubrivo**: predstavlja svako đubrivo koje se proizvodi kroz industrijski proces;
- (g) **stajnjak**: predstavlja otpadne produkte koje ispušta stoka ili mešavinu stelje i otpadnih produkata koje ispušta stoka, čak i u obrađenom obliku;

(h) **đubrenje zemljišta**: predstavlja dodavanje materijala zemljištu, kako raspršivanjem na površini zemljišta, tako i injekcijom u zemljište, postavljanjem ispod površine zemljišta ili mešanjem s površinskim slojevima zemljišta;

(i) **eutorfikacija**: predstavlja obogaćivanje voda jedinjenjima azota, što izaziva ubrzan rast algi i viših oblika biljnih organizama koje dovodi do neželjenog poremećaja ravnoteže između organizama koji su prisutni u vodi i kvaliteta voda o kojima se radi;

(j) **zagađenje**: predstavlja ispuštanje, kako direktno tako i indirektno, jedinjenja azota iz poljoprivrednih izvora u akvatičko okruženje, što dovodi do toga da izaziva rizike za zdravlje ljudi, oštećuje žive resurse i akvatičke ekosisteme, smanjuje korisnost ili predstavlja prepreku za druge legitimne načine korištenja voda ;

(k) **ugrožene zone**: predstavljaju dijelove zemljišta određene u skladu s [Članom 3 \(2\)](#).

Član 3

1. Vode koje su pod negativnim uticajem zagađenja i vode koje bi mogle biti pod uticajem zagađenja u slučaju da se ne poduzmu aktivnosti u skladu s [Članom 5](#) identifikovaće zemlje članice u skladu s kriterijumima predstavljanim u Aneksu I.

2. Zemlje članice će, u toku perioda od dve godine nakon primitka obaveštenja o ovoj Direktivi, odrediti sve **ugrožene zone u svim poznatim oblastima** zemljišta na svojim teritorijama, sa kojih dolazi do izlivanja u vode koje s identifikovane u skladu s stavom 1 i koje doprinose zagađenju. One će o tom inicijalnom određenju obavestiti Komisiju u roku od šest meseci.

3. U slučaju da se bilo koje vode koje je neka zemlja članica identifikovala u skladu s stavom 1 nađu pod uticajem zagađenja iz voda neke druge zemlje članice koje se izlivaju direktno ili indirektno u njih, zemlja članica čije su vode pod uticajem može da obavesti druge zemlje članice i Komisiju o relevantnim činjenicama.

Zemlje članice na koje se to odnosi će organizovati, zajedno s Komisijom ako je adekvatno, napore neophodne za identifikaciju izvora o kojima se radi i mere koje treba da budu poduzete da bi se zaštitile vode koje su pod uticajem s ciljem osiguravanja poštivanja ove Direktive.

4. Zemlje članice će, ako je neophodno, promeniti ili proširiti određenje ugroženih zona na adekvatan način, te će, bar jednom u četiri godine, uzeti u obzir promene i faktore koji nisu mogli biti predviđeni u vreme prethodnog određenja. One će obavestiti Komisiju o svim promenama ili proširenjima određenja u roku od šest meseci.

5. Zemlje članice biće oslobođene obaveze da identifikuju konkretne ugrožene zone, u slučaju da uspostave i primenjuju programe akcije koji se navode u Članu 5 u skladu s ovom Direktivom na cijeloj svojoj državnoj teritoriji.

Član 4

1. S ciljem obezbeđenja opšteg stepena zaštite od zagađenja za sve vode, zemlje članice će, u okviru perioda od dve godine nakon primitka obaveštenja o ovoj Direktivi:

(a) uspostaviti Kodeks ili kodekse **dobre poljoprivredne prakse**, koje će farmeri primenjivati na dobrovoljnoj bazi i koji treba da sadrže odredbe koje pokrivaju bar one stavke koje su navedene u sklopu [Aneksa II A](#);

(b) uspostaviti, ako je potreban, program za promociju kodeksa dobre poljoprivredne prakse, uključujući i obezbeđenje **obuke i informacija za farmere**.

2. Zemlje članice će podneti Komisiji detaljne preglede svojih kodeksa dobre poljoprivredne prakse a Komisija će informacije o tim kodeksima uključiti u izveštaj koji se pominje u [Članu 11](#). U svetlu informacija koje budu primljene, Komisija može dostaviti adekvatne predloge Veću, ako to smatra potrebnim.

Član 5

1. U okviru perioda od dve godine nakon inicijalnog određenja koje se pominje u [Članu 3 \(2\)](#) ili nakon isteka jedne godine od svakog dodatnog određenja koje se pominje u [Članu 3 \(4\)](#), zemlje članice će, da bi realizovale ciljeve predviđene u Članu 1, uspostaviti programe akcije u vezi s određenim ugroženim zonama .

2. Program akcije može se odnositi na sve ugrožene zone na teritoriji zemlje članice ili, u slučaju da zemlja članica smatra da je to adekvatno, različiti programi mogu biti uspostavljeni za različite ugrožene zone ili delove zona.

3. Programi akcije će uzeti u obzir sledeće:

(a) dostupne naučne i tehničke podatke, najčešće u vezi s odgovarajućim povećanjima koncentracije azota koja potiču iz poljoprivrednih i drugih izvora ;

(b) uslovima vezanim za zaštitu živote sredine u relevantnim regionima zemlje članice o kojoj se radi.

4. Programi akcije će biti implementirani u roku od četiri godine od usvajanja i sastojće se od sledećih obaveznih mera:

(a) mere navedene u [Aneksu III](#);

(b) one mere koje su zemlje članice propisale u sklopu kodeksa dobre poljoprivredne prakse koji su usvojeni us skladu s članom 4, osim onih koje su nadomeštene merama iz Aneksa III.

5. Zemlje članice će, štaviše, u sklopu programa akcije, poduzeti sve dodatne mere ili pojačane akcije koje budu smatrane neophodnim ako, kao rezultat ili u svetlu iskustava dobijenih u toku implementacije programa akcije, postane očigledno da mere koje se navode u stavu 4 neće biti dovoljne za postizanje ciljeva koji su određeni u Članu 1. Pri izboru tih mera ili aktivnosti, zemlje članice će uzeti u obzir njihovu delotvornost i njihovu cenu, u odnosu na druge moguće preventivne mere.

6. Zemlje članice će pripremiti nacrt i implementirati adekvatne programe monitoringa s ciljem ocenjivanja delotvornosti programa akcije koji su usvojeni u skladu s ovim članom.

Zemlje članice će na celoj svojoj državnoj teritoriji implementirati član 5 i **vršiti monitoring koncentracije nitrata u vodi** (u površinskim i podzemnim vodama) na izabranim tačkama merenja koje omogućuju određivanje koncentracije nitrata zagađenja iz poljoprivrednih izvora u vodama.

7. Zemlje članice će revidirati i, ako je potrebno, izmeniti, svoje programe akcije, uključujući i sve dodatne mere poduzete u skladu s stavom 5, bar jednom u četiri godine. One će informisati Komisiju o svim promenama programa akcije.

Član 6

1. Za namene određivanja i revidiranja određenja ugroženih zona, zemlje članice će:

(a) u okviru dve godine od primitka obaveštenja o ovoj Direktivi, vršiti monitoring koncentracije nitrata u slatkoj vodi u toku perioda od jedne godine:

(i) u stanicama za uzimanje uzoraka slatke vode, predviđenim članom 5 (4) [Direktive 75/440/EEC](#) i/ili drugim stanicama za uzimanje uzoraka koji su reprezentativni za površinske vode zemalja članica, bar jednom mesečno, a u toku perioda poplava i češće;

(ii) u stanicama za uzimanje uzoraka koji su reprezentativni za akvifere podzemnih voda u zemljama članicama, u redovnim vremenskim intervalima i uzimajući u obzir odredbe [Direktive 80/778/EEC](#);

(b) ponavljati program monitoringa koji je ukratko predstavljen u (q) bar jednom u četiri godine, osim za one stanice za uzimanje uzoraka u kojim je koncentracija nitrata u svim ranije uzetim uzorcima bila niža od **25 mg/l**, a nije došlo do pojave nijednog novog faktora za koji je verovatno da bi doveo do povećanja stepena koncentracije nitrata, u kom slučaju program monitoringa treba da se ponavlja samo jedno u osam godina;

(c) vršiti pregled eutrofičnog stanja svojih površinskih slatkih voda, estuarskih i obalskih voda jednom u četiri godine.

2. Biće korištene referentne metode merenja koji su predstavljene u [Aneksu IV](#).

Član 7

Smernice za monitoring koje se navode u [Članu 5](#) i [6](#) mogu se pripremiti u skladu s procedurama koje su predstavljene u [Članu 9](#).

Član 8

Aneksi ove Direktive mogu se prilagoditi tehničkim i naučnim dostignućima u skladu s procedurom predstavljenom u [Članu 9](#).

Član 9

1. Komisiji će podršku pružati Komitet sastavljen od predstavnika zemalja članica kojim će predsedavati predstavnik Komisije.

2. Predstavnik Komisije će podneti Komisiji nacrt mera koje će biti poduzete. Komitet će dostaviti svoje mišljenje o nacrtu u okviru vremenskog okruženja koje predsedavajući član može postaviti u skladu s stepenom hitnosti pitanja. Mišljenje će usvojiti većina predviđena u **Članu 148 (2) Sporazuma EEC** u slučaju da se radi o odluci za koju se od Veća zahteva da usvoji predlog Komisije. Glasovi predstavnika zemalja članica u sklopu Komiteta ponderisaće se na način predviđen tim članom. Predsedavajući neće biti uključen u glasanje.

3.

(a) Komisija će usvojiti mere koje su predviđene ako su u skladu s mišljenjem Komiteta.

(b) U slučaju da mere koje se predviđaju nisu u skladu s mišljenjem Komiteta ili ako se ne dostavi mišljenje, Komisija će, bez odlaganja, dostaviti Veću predlog vezan za mere koje treba poduzeti. Veće će odlučivati kvalifikovanom većinom.

(c) Ako nakon isteka perioda od tri meseca od dana dostave Veću, Veće ne usvoji odluku, predložene mere će biti usvojene od strane Komisije, osim u slučaju da je Veće donelo odluku protiv navedenih mera jednostavnom većinom glasova.

Član 10

1. Zemlje članice će, u vezi s četverogodišnjim periodom nakon dostave obaveštenja o ovoj Direktivi i u vezi s svakim narednim četverogodišnjim periodom, podneti izveštaj Komisiji koji će sadržavati informacije ukratko predstavljene u sklopu [Aneksa V](#).

2. Izveštaj u skladu s ovim članom biće podnešen Komisiji pre isteka šest meseci od kraja perioda na koji se odnosi.

Član 11

Na osnovu informacija primljenih u skladu s [Članom 10](#), Komisija će objaviti sumarne izveštaje u roku od šest meseci nakon primitka izveštaja od zemalja članica i dostaviće ih Parlamentu Evrope i Veću. U svetlu implementacije Direktive, a konkretno odredbi [Aneksa III](#), Komisija će Veću do 1. januara 1998. godine podneti izveštaj, praćen, ako je adekvatno, predlozima za izmene ove Direktive.

Član 12

1. Zemlje članice će **staviti na snagu zakone, regulative i administrativne odredbe neophodne za poštivanje ove Direktive u roku od dve godine od primitka obaveštenja o njoj** (1). One će nakon toga obavestiti Komisiju o tome.

2. Nakon što zemlje članice usvoje te mere, one će sadržavati reference na ovu Direktivu ili će biti praćene takvim referencama u trenutku službene objave. Metode za uključenje takvih referenci odrediće zemlje članice.

3. Zemlje članice će Komisiji dostaviti tekst odredbi državnih zakona koje će usvojiti u oblasti na koju se odnosi ova Direktiva.

Član 13

Ova Direktiva adresirana je na zemlje članice.

Pripremljeno u Briselu, 12. decembra 1991. godine

U ime Veća, predsedavajući: J.G.M. ALDERS

(1)OJ N° C 54, 3. 3. 1989, str. 4 i OJ N° C 51, 2. 3. 1990, str. 12.

(2)OJ N° C 158, 26. 6. 1989, str. 487.

(3)OJ N° C 159, 26. 6. 1989, str. 1.

(4)OJ N° L 194, 25. 7. 1975, str. 26.

(5)OJ N° L 271, 29. 10. 1979, str. 44.

(6)OJ N° L 229, 30. 8. 1980, str. 11.

(7)OJ N° C 328, 7. 12. 1987, str. 1.

(8)OJ N° C 209, 9. 8. 1988, str. 3.

(1) Ova Direktiva je zemljama članicama dostavljena 19. decembra 1991. godine.

ANEKS I: KRITERIJUMI ZA IDENTIFIKACIJU VODA POMENUTI U ČLANU 3 (1)

A. Vode koje se pominju u [Članu 3 \(1\)](#) biće identifikovane kroz korištenje sledećih kriterijuma, između ostalih:

1. da li površinske slatke vode, konkretno one koje se koriste ili za koje se namjerava da se koriste za proizvodnju vode za piće, sadrže ili bi mogle da sadrže, u slučaju da se ne sprovedu aktivnosti u skladu s Članom 5, koncentraciju nitrata višu od one predviđene u skladu s [Direktivom 75/440/EEC](#);

2. da li podzemne vode sadrže više od 50 mg/l nitrata ili bi mogle da sadrže više od 50 mg/l nitrata u slučaju da se aktivnosti u skladu [Članom 5](#) ne sprovedu;

3. da li je utvrđeno da su prirodna jezera slatke vode, ili druge akumulacije slatke vode, estuari, obalne vode ili morske vode eutropične ili bi u bliskoj budućnosti mogle postati eutropične u slučaju da se aktivnosti u skladu s [Članom 5](#) ne sprovedu.

B. Pri primeni tih kriterijuma, zemlje članice će takođe uzeti u obzir i sledeće:

1. fizičke i ekološke karakteristike voda i zemljišta;

2. sadašnje razumijevanje ponašanja jedinjenja azota u životnoj sredini (vodama i zemljištu);

3. sadašnje razumijevanje uticaja aktivnosti sprovedenih u skladu s članom 5.

ANEKS II. KODEKS (KODEKSI) DOBRE POLJOPRIVREDNE PRAKSE

A. Kodeks ili kodeksi dobre poljoprivredne prakse koji imaju za cilj smanjenje stepena zagađenja nitratima i koji uzimaju u obzir uslove u različitim regionima Zajednice trebalo bi da sadrži odredbe koje pokrivaju sledeće tačke, do one mere do koje su relevantne:

1. periode u kojima je đubrenje zemljišta đubrivom neadekvatno;

2. đubrenje zemljišta koje je na strmim obroncima đubrivom;

3. đubrenje zemljišta koje je zasićeno vodom, poplavljeno, zamrznuto ili pokriveno snegom đubrivom;

4. uslove za đubrenje zemljišta đubrivom u blizini vodotokova;
  5. kapacitet i izgradnju sudova za skladištenje stajnjaka, uključujući mere za sprečavanje zagađenja voda izlivanjem i curenjem tečnosti koje sadrže stajnjak ili izliva iz skladištenog biljnog materijala, kao što je silaža u podzemne vode i površinske vode;
  6. procedure za đubrenje zemljišta, uključujući stepen i ujednačenost i hemijskih đubriva i stajnjaka, koje će zadržati izlive nutrijenata u vode na prihvatljivom nivou.
- B. Zemlje članice mogu u svoj kodeks (kodekse) dobre poljoprivredne prakse uključiti i sledeće stavke:
7. upravljanje korištenjem zemljišta, uključujući korištenje sistema rotacije useva i odnos zemljišnih oblasti posvećenih uzgoju stalnih kultura i zemljišnih oblasti posvećenih uzgoju jednogodišnjih kultura;
  8. održavanje minimalne količine pokrivenosti vegetacijom u toku (kišovutih) perioda, koja će upiti azot iz zemljišta koji bi inače izazvao zagađenje voda nitratima;
  9. uspostavljanje planova đubrenja pojedinačno za svaku farmu i održavanje dokumentacije o korištenju đubriva;
  10. sprečavanje zagađenja voda kroz curenje i tokove voda nizvodno, van doseg korenja kultura u sistemima navodnjavanja.

ANEKS III. MERE KOJE TREBA DA BUDU UKLJUČENE U PROGRAME AKCIJE, KAO ŠTO SE NAVODI U ČLANU 5 (4) (a)

1. mere će uključivati pravila koja se odnose na sledeće:
  1. periode u toku kojih he đubrenje zemljišta određenim tipovima đubriva zabranjeno;
  2. kapacitet sudova za skladištenje stajnjaka; taj kapacitet mora premašivati onaj koji je potreban za skladištenje u toku najdužeg perioda u toku kojeg je zabranjeno đubrenje zemljišta u ugroženoj zoni, osim u slučaju da se kompetentnim vlastima može dokazati da će se svaka količina stajnjaka koja prelazi stvarni kapacitet sudova otkloniti na način koji neće dovesti do oštećenja životne sredine;
  3. ograničenja vezana za đubrenje zemljišta đubrivima, konzistentna s dobrim poljoprivrednim praksama i takva da uzimaju u obzir karakteristike ugroženih zona o kojima se radi, konkretno:
    - (a) uslove vezane za zemljište, tip zemljišta i kosinu;
    - (b) klimatske uslove, padavine i navodnjavanje;
    - (c) korištenje zemljišta i poljoprivredne prakse, uključujući sisteme rotacije kultura; te treba da budu zasnovane na sledećem i takve da postižu adekvatnu ravnotežu između sledećeg:
      - (i) nivoa azota za koji se može predvideti da ga zahtevaju kulture,
      - i (ii) obezbeđenja azota kulturama iz zemljišta i iz đubrenja, u skladu sa:

- količinom azota koja je prisutna u zemljištu u trenutku kad kulture počinju da ga koriste u znatnoj meri (preostala količina na kraju zime),
- obezbeđenjem azota kroz neto mineralizaciju rezervi organskog azota u zemljištu,
- dodatkom jedinjenja azota iz stajnjaka,
- dodatkom jedinjenja azota iz hemijskih i drugih đubriva

2. Te mere će osigurati da, za svaku farmu ili jedinicu za uzgoj stoke, količina stajnjaka kojom se đubri zemljište svake godine, uključujući i ono što izbace same životinje, neće preći određenu količinu po hektaru

Određena količina po hektaru biće količina stajnjaka koja sadrži 170 kg azota. Međutim:

(a) za prve četiri godine implementacije programa akcije zemlje članice mogu dozvoliti količinu stajnjaka koja sadrži do 210 kg azota;

(b) u toku i nakon prve četiri godine implementacije programa akcije, zemlje članice mogu postaviti količine koje su različite od navedenih. te količine moraju biti fiksirane kako ne bi ugrozile postizanje ciljeva predviđenih članom 1 i moraju biti argumentovane na osnovu objektivnih kriterijuma, na primer:

- duge sezone razvoja,
- kulture koje uzimaju visoke količine azota,
- visoke količine padavina u ugroženoj zoni,
- zemljišta s izuzetno visokim kapacitetom za denitrifikaciju.

U slučaju da zemlja članica dozvoli različitu količinu u skladu s podstavom (b), ona će obavestiti Komisiju koja će istražiti argumentaciju u skladu s procedurom predviđenom u članu 9.

3. Zemlje članice mogu izračunati količine pomenute u stavu 2 na osnovu broja životinja.

4. Zemlje članice će obavestiti Komisiju o načinu na koji sprovode odredbe stava 2. u svetlu informacija koje primi, Komisija može, ako bude smatrala potrebnim, dostaviti adekvatne predloge veću u skladu s [Članom 11](#).

ANEKS IV. REFERENTNE METODE MERENJA

Hemijska đubriva. Jedinjenja azota biće merenja korištenjem metode koja je opisana u **Direktivi Komisije 77/535/EEC** od 22. juna 1977. godine o aproksimaciji zakona zemalja članica u vezi s metodima uzimanja uzoraka i analize za đubriva (1), u skladu s izmenama u **Direktivi 89/519/EEC** (2).

Slatke vode, obalske vode i morske vode. Koncentracija nitrata biće merena u skladu s članom 4a (3) **Odluke Veća 77/795/EEC** od 12. decembra 1977. godine koja uspostavlja zajedničke procedure za razmenu informacija o kvalitetu površinskih slatkih voda u Zajednici (3), u skladu s izmenama u **Direktivi 86/574/EEC** (4).

(1)OJ N° L 213, 22. 8. 1977, str. 1.

(2)OJ N° L 265, 12. 9. 1989, str. 30.

(3)OJ N° L 334, 24. 12. 1977, str. 29.

(4)OJ N° L 335, 28. 11. 1986, str. 44.

ANEKS V. INFORMACIJE KOJE ĆE BITI SADRŽANE U IZVEŠTAJIMA POMENUTIM U ČLANU 10

1. Izjava o preventivnim aktivnostima poduzetim u skladu s [Članom 4](#).

2. mapa koja prikazuje sledeće:

(a) vode koje su identifikovane u skladu s [Članom 3 \(1\)](#) i [Aneksom I](#) ukazujući, za sve vode, koji od kriterijuma navedenih u Aneksu I je korišten za svrhe identifikacije

(b) lokacije određenih ugroženih zona, razlikujući postojeće zone i zone koje su određene u međuvremenu, od prethodnog izveštaja.

3. Sažeti pregled rezultata monitoringa dobijenih u skladu s [Članom 6](#), uključujući i izjavu o razmatranjima koja su dovela do određivanja svake od ugroženih zona i do svake od izmena ili proširenja određenja ugroženih zona.

4. Sažeti prikaz programa akcije pripremljenih u skladu s [Članom 5](#) i, konkretno:

(a) mera koje se zahtevaju u skladu sa [Članom 5 \(4\) \(a\)](#) i (b);

(b) informacija koje se zahtevaju u skladu s [Aneksom III \(4\)](#);

(c) svih dodatnih mera ili pojačanih aktivnosti koje su poduzete u skladu s [Članom 5 \(5\)](#);

(d) sažeti prikaz rezultata programa monitoringa koji su implementirani u skladu s [Članom 5 \(6\)](#);

(e) pretpostavki koje su usvojile zemlje članice u vezi s verovatnim vremenskim rasporedom u okviru kojeg se očekuje da će vode identifikovane u skladu s [Članom 3 \(1\)](#) reagovati na mere u programu akcije, zajedno s indikacijama o stepenu neizvesnosti koji je uključen u te pretpostavke.